

1. מלבי"ם

(א) **הלוך וקנית** - ה' צוהו שבעה דברים, [א] שילך בתמידות לקנות אזור פשתים למען יעשה הליכתו רושם, [ב] שיקנהו בדמים, [ג] שיקנהו לו מכוון למדתו, [ד] שיהיה אזור - לא חגור, שהאזור אות הגבורה והחיל, [ה] שיהיה של פשתים - שהפשתים אות הכהונה והנשיאות, [ו] שישים אותו על מתניו - שיהיה על מתניו בקביעות, ולכן לא אמר ואזרתו שא"א לחגור בחוזק תמיד, [ז] שלא יביאהו במים - כי האזור של פשתים שהוא לבן צריך לרחצו ולכבסו תמיד כי נעשה שחור, וצוהו שלא לבד שלא יכבסנו כי גם לא יביאהו במים כלל שהוא הכנה אל הרחיצה. והנמשל באר בפסוק י"א שדביקות האזור אל מתני ירמיה הוא משל אל מה שהדביק ה' את ישראל אליו.

ובאו בנמשל זה כל פרטי המשל. [א] שתחלה הלך כמה הליכות לקנותם והוא השליחות ששלח כ"פ לגאלם ממצרים והרבה אותות ומופתים, [ב] שקנאם במחיר, ר"ל שעשה בעבורם אותות ומופתים ושינוי סדר בראשית, כאילו הוציא עבורם כספו וקנינים אחרים שי"ל שהוא הנהגת הטבע וחקיה, שהם קנין ה' בעולמו כמ"ש קונה שמים וארץ, ושינה סדריהם בעבור עמו, [ג] שקנאם לו מכוון למדתו, כמ"ש והייתם קדושים כי קדוש אני, והלכת בדרכיו, כאילו יהיו הם לבוש מכוון אליו, שעל ידם יראה הנהגתו ודרכיו וחכמתו שהם נקראים בשם לבושים, [ד] שנדמו בזה כאזור, וזה היה אחר הקנין שלבשם להיות לבוש אליו, ר"ל שיתגלו מעשיו על ידם. ונדמו כאזור, שכמו שהאזור דבוק על מתנים כן נדבקו בו להשגיח עליהם בהשגחה פרטית בלא אמצעי, וכמו שהאזור מצד שהוא אזור מורה על גבורה ומצד שהוא פשתים מורה על כבוד ותפארת כן הדביק אותם לתהלה ולשם ולתפארת שעל ידם יראה גבורתו בשידוד המערכה ותפארתו במעשיו ההשגחיים, וכמו שצוהו שיהיה בתמידות על מתניו כן היה הדבוק האלהי הזה בתמידות, שגם בעת שנהג בדרך הטבע ולא נאזר בגבורה בכ"ז היה על מתניו והיה מוכן על הנהגה זו תמיד, ובכ"ז אחר שהאזור של פשתים דרכו להשחיר מצד הטבע צריך לכבס במים, כן ישראל צריכים להתכבס מרעה ע"י המים, שהם שמיעת דברי התורה והנבואה, כמ"ש כבסי מרעה לבך (למעלה ה'), והם לא לבד שלא רצו להתכבס שהוא לעשות כמצות ה', כי גם לא רצו לשומו במים, דהיינו לשמוע דברי מוסר:

(ב) **ואקנה את האזור כדבר ה'** - ר"ל כפי הפרטים שצוה ה', שילך לקנות כ"פ ושיהיה כמדתו, ושיהיה של פשתים, ואשים - ר"ל שהיה בקביעות על מתניו:

2. ספר מורה הנבוכים חלק שני פרק מו

מן האיש האחד תלקח ראייה על כל אישי המין, ויודע שזה תכונת כל איש ממנו, ואשר ארצהו בזה המאמר, כי מן התכונה האחת מתכונות הגדות הנביאים תלקח ראייה על כל ההגדות אשר במין ההוא, ואחר זאת ההצעה תדע.

כי כמו שיראה אדם בחלום, שכבר הלך לארץ הפלונית, ונשא שם אשה, ועמד זמן, ונולד לו בן, וקראו פלוני, והיה מענינו מה שהיה, כן משלי הנבואה האלו אשר יראו או יעשה במראה הנבואה במה שיורה המשל ההוא, מעשה מן המעשים ודברים יפעל אותם הנביא, ומדת זמנים יזכרו בין פעל ופעל ע"צ המשל, ונסיעות ממקום למקום, **הכל הוא במראה הנבואה, לא שהם פעלים נמצאים לחושים הנראים**, ויבא זכרם בספרי הנבואה קצתם מוחלטים, שאחר שנודע שהכל היה במראה הנבואה, לא הוצרך להשיב בזכור כל חלק וחלק מן המשל שהיה במראה הנבואה, כמו שיאמר הנביא ויאמר ה' אלי ולא יצטרך לבאר שהיה בחלום.

ויחשבו ההמון שהפעולות ההם והנסיעות והשאלות והמענים הכל היה בענין השגת החושים לא במראה הנבואה, ואני אזכור לך מזה מה שלא יספק אדם בו, ואחבר אליו קצת מה שהוא ממינו, מן הקצת ההוא יתבאר לך מה שלא זכרתיו, וממה שהוא מבואר ולא יספק אדם בו, מאמר יחזקאל, אני יושב בביתי וזקני יהודה יושבים לפני וגו' ותשא אותי רוח בין הארץ ובין השמים ותבא אותי ירושלימה במראות אלהים, כן אמרו ואקום ואצא אל הבקעה אמנם היה במראות, כמו שנאמר באברהם ויוצא אותו החוצה ויאמר, וזה היה במחזה, כן אמרו ויניחני בתוך הבקעה אמנם היה במראות אלהים, וזכר יחזקאל במראה ההוא אשר הובא בה ירושלים דבר זה לשונו, ואראה והנה חור אחד בקיר ויאמר אלי בן אדם חתור נא בקיר ואחתור בקיר והנה פתח אחד וגו', וכמו שהוא ראה במראות שצוה לחתור בקיר עד שיכנס ויראה מה הם עושים שם, וחתר כמו שנזכר במראות אלהים ונכנס מן החור וראה מה שראה, וכל זה במראה הנבואה, כן אמרו לו ואתה קח לך לבנה וגו' ואתה שכב על צדך השמאלי וגו' ואתה קח לך חטים ושעורים וגו', וכן אמרו והעברת על ראשך ועל זקנדך כל זה במראה הנבואה, ראה שהוא עשה הפעולות ההם אשר צוה לעשותם, וחלילה לשם מתת נביאיו דומים לשוטים ולשכורים, ויצום לעשות מעשה השוטים, ויצום לעשות מעשה השגעון, מחובר אל המצוה במרי, שהוא היה כהן וחייב שני לאוין על כל פאת זקן ופאת ראש, ואמנם היה זה כלו במראה הנבואה, כן באמרו כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף, אמנם זה היה במראות אלהים, ואמנם יחשבו חלושי הסברא בזה כלו היות הנביא מספר שהוא צוה לעשות כן ועשה, וכן יספר שהוא צוה לחתור בקיר אשר בהר הבית והוא היה בבבל וזכר שחתרו, כמו שאמר ואחתור בקיר, וכבר ביאר שזה היה במראות אלהים, וכמו שבא באברהם היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר ונאמר במראה הנבואה ההוא ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט

נא השמימה וספור הכוכבים, וזה מבואר שהוא מראה נבואה, היה רואה שהוצא ממקום שהיה בו עד שראה השמים, ואחר כך נאמר לו וספור הכוכבים ובא ספור זה כמו שתראהו, וכן אומר בענין אשר צוה בו ירמיהו, שיטמון את האזור בפרת, וטמנו ופקדו אחר זמן גדול, ומצאו שכבר התעפש ונפסד, כל אלו המשלים במראה הנבואה, ולא יצא ירמיהו מארץ ישראל לבבל ולא ראה פרת, וכן אמרו להושע קח לך אשת זנונים וילדי זנונים, והענין ההוא כלו מלידת הבנים וקרותם פלוני ופלוני הכל במראה הנבואה, כי אחר הבאור בהיותם משלים לא נשאר הענין מסופק בהיות לדבר מזה מציאות, אלא כשנאמר בהם ותהי להם חזות הכל כדברי הספר וגו', וכן יראה לי שענין גדעון בגיזה וזולתה אמנם היה במראה, ולא אקראהו מראה נבואה גמור, שגדעון לא הגיע למדרגת הנביאים כל שכן למדרגת המופתים, ותכליתו ששיג כשופטי ישראל וכבר מנוהו מקלי עולם כמו שבארנו, ואמנם הכל בחלום כחלום לבן ואבימלך כמו שזכרנו, כן מאמר זכריהו וארעה את צאן ההריגה וגו', והענין עד סופו מבקש השכר בנחת ולקח השכר ומנה הכסף והשליכו בבית היוצר. כל זה ראה במראה הנבואה שהוא צווה בעשותו ועשאהו במראה הנבואה או בחלום של נבואה, וזה דבר שלא יסופק בו ולא יסכל אותו אלא מי שיתערבו לו האפשריות בנמנעות, וממה שזכרתי תביא ראיה על מה שלא זכרתי, הכל מין אחד ודרך אחד הכל מראה נבואה, וכל מה שיאמר במראה ההוא, שהוא עשה כן, או שמע או יצא או נכנס או אמר או נאמר לו או עמד או ישב או עלה או ירד או הלך בדרך או שאל או נשאל, הכל במראה הנבואה, ואפילו ארכו המעשים ההם המסופרים, ונקשרו בזמנים ובאישים נרמז אליהם, ובמקומות, אחר שיתבאר לך שהמעשה ההוא משל, דע ידיעה אמתית שהוא במראה הנבואה:

3. מצודת דוד פסוק יג

הנני ממלא וכו' - ר"ל דברי המה למשל לומר כמו הנאד על שהוא ראוי ליין כן אמלא את כל יושבי ארץ יהודה וכו' שכרון ר"ל יהיו מבולבלים מהצרות כמו השכור המבולבל בינו כי כן ראוי להם וכן יהיו:

4. רד"ק י"ד

ואמרת כל נבל ימלא יין - אמור להם גם כן זה המשל והנבל הוא כלי חרש והנבל היה להם משל לשני דברים האחד כי כמו שהנבל ימלא יין וכו' כלומר ימלא בתוכו ושהוא נבלע בדפניו כן יהיו מלאים שכרון מכל צד והשכרון הוא משל לרוב הצרות כי כמו שהשכור שאין בו דעת לא ידע מה יעשה כן מי שתכפוהו הצרות הוא נבהל ונדהם ולא ידע מה יעשה והדבר השני שנמשלו בנבל כי כשיכה אדם נבל ינפצו שבריו וכן כתוב לשון נפוץ בנבלים כמו שכתוב ונבליהם ינפצו כן יהיה מריבה ביניהם על רוב צרותיה אפילו האבות עם הבנים ינופצו איש באחיו והנה ישחתו ע"י האויבים וע"י עצמם:

5. חגיגה דף ה:

ואם לא תשמעוהו במסתרים תבכה נפשי מפני גוה (ירמיהו י"ג י"ז) אמר רב שמואל בר איניא משמיה דרב: מקום יש לו להקדוש ברוך הוא ומסתרים שמו. מאי מפני גוה? אמר רב שמואל בר יצחק: מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם ונתנה לנכרים. רבי שמואל בר נחמני אמר: מפני גאוותה של מלכות שמים. ומי איכא בכיה קמיה הקדוש ברוך הוא? והאמר רב פפא: אין עציבות לפני הקדוש ברוך הוא, שנאמר (דברי הימים א' ט"ז) הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו! לא קשיא: הא - בבתי גואי, הא - בבתי בראי. - ובבתי בראי לא? והא כתיב (ישעיהו כ"ב) ויקרא אדני ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגר שק! - שאני חרבן בית המקדש, דאפילו מלאכי שלום בכו, שנאמר (ישעיהו ל"ג) הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון. (ירמיהו י"ג) ודמע תדמע ותדע עיני דמעה כי נשבה עדר ה'. אמר רבי אלעזר: שלש דמעות הללו למה? אחת - על מקדש ראשון, ואחת - על מקדש שני, ואחת - על ישראל שגלו ממקומן. ואיכא דאמרי: אחת על ביטול תורה. בשלמא למאן דאמר על ישראל שגלו - היינו דכתיב כי נשבה עדר ה'. אלא למאן דאמר על ביטול תורה, מאי כי נשבה עדר ה'! - כיון שגלו ישראל ממקומן - אין לך ביטול תורה גדול מזה. תנו רבנן: שלשה הקדוש ברוך הוא בוכה עליהן בכל יום: על שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, ועל שאי אפשר לעסוק בתורה ועוסק, ועל פרנס המתגאה על הצבור.